

Uniwersytet Śląski

Wydział Humanistyczny

ul. Gen. Stefana Grota-Roweckiego 5, 41-205 Sosnowiec

Tel. (32) 36 40 892

Prof. dr hab. Danuta Gabryś-Barker

Instytut Językoznawstwa

UNIwersYTET WARSZAWSKI		
Wpłynęło do Kana. Ogóln.	data	zest.
Wpłynęło do Instn. Org.	02.03.2010 data	symbol
Zaak.		

Recenzja wybranego osiągnięcia naukowego i ocena dorobku w postępowaniu habilitacyjnym dr Katarzyny Hryniuk

Dr Katarzyna Hryniuk jest absolwentką Uniwersytetu Warszawskiego, Instytutu Lingwistyki Stosowanej (2000) oraz doktorem nauk humanistycznych z językoznawstwa (2007). Od początku związana jest w Uniwersytecie Warszawskim, gdzie obecnie zatrudniona jest na stanowisku adiunkta w Instytucie Anglistyki. W latach 2013-2015 pracowała również w Społecznej Akademii Nauk w Warszawie jako wykładowca.

Niniejsza ocena dorobku naukowego dr Katarzyny Hryniuk została opracowana na podstawie dostarczonej mi dokumentacji zawierającej *Autoreferat*, dzieło wskazane jako osiągnięcie naukowe, jak również w oparciu o wybrane publikacje z pozostałego dorobku naukowego oraz na podstawie opisu aktywności naukowo-dydaktycznej i popularyzatorskiej przedstawionego przez p. Habilitantkę. Ocena obejmuje trzy części: recenzję monografii wskazanej jako główne osiągnięcie naukowe, ocenę przedstawionej aktywności naukowej oraz ocenę działalności dydaktyczno-organizacyjnej i popularyzatorskiej (zgodnie z artykułem 16 ust. 1 Ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki)

PRACOWNIKAN
WYDZIAŁU NEUROLOGII
Uniwersytetu Warszawskiego
prof. dr hab. Ross Geller

**recenzja osiągnięcia naukowego wskazanego przez Kandydatkę
do stopnia doktora habilitowanego**

**p. t. *Non-natives writing for Anglo-American journals:
Challenges and urgent needs***

(Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2019, Warszawa,
ISBN 978-83-235-3677-2)

*(zgodnie z Art. 16 ust. 2 z dn. 14 marca 2003r., Dz. U. 2016 poz. 882 za zm. z Dz. U. z 2016r,
poz. 1311)*

Monografia przedstawiona jako osiągnięcie naukowe p.t. *Non-natives writing for Anglo-American journals: Challenges and urgent needs* obejmuje 172 strony, składa się ze wstępu, z sześciu rozdziałów, jednego załącznika, bibliografii, indeksu nazwisk i indeksu rzeczowego oraz ze streszczenia po polsku.

Wstęp - *Introduction* (str. 7-10) to wprowadzenie do tematyki publikacji i ukazanie sytuacji polskiego naukowca na szerszym tle, tym samym zwrócenie uwagi na istniejące problemy, wyzwania i zagrożenia. Autorka przedstawia tu również swoje główne pytania badawcze ukierunkowane na badanie podejścia badanych naukowców - językoznawców do pisania w konwencji akademickiego dyskursu anglo-amerykańskiego oraz ich ocenę procesu wydawniczego z perspektywy własnych doświadczeń publikowania w języku obcym. Uważam, iż pytania badawcze zostały mylnie umieszczone we wstępie do pracy. Powinny one znaleźć się w rozdziale opisującym projekt (tu rozdział 5), podczas gdy sam wstęp do pracy powinien stanowić jedynie zarysowanie tematyki badawczej. Wstęp zapowiada ciekawą dyskusję zarówno w części teoretycznej stanowiącej podstawę do przeprowadzonego badania i jak i porównania wyników innych badań z badaniem własnym.

Rozdział 1 *English as the leading language in academic communication* (str. 11-32) w całości poświęcony jest językowi angielskiemu, jako dominującemu w świecie na różnych polach, w tym akademickich publikacji językoznawczych. Autorka ukazuje i porównuje różne, niemniej dość dobrze znane modele opisujące rozprzestrzenianie się i rolę języka angielskiego w różnych obszarach globu (Kachru 1985, Phillipson 1992, Bern 1995) oraz podejścia badaczy

do traktowania języka angielskiego jako *lingua franca*. Wyjaśnia tu również pewne fundamentalne dla pracy koncepcje i terminologię w oparciu o znane publikacje takich językoznawców jak Widdowson, Pennycook, Crystal czy Phillipson, a na polskim gruncie, Prof. Mańczak-Wohlfeld. Rozdział ten uważam za kompetentną prezentację dyskusji dotyczącej roli języka angielskiego w obecnym świecie, również naukowym, obecną w starszej i najnowszej literaturze przedmiotu, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji Polski, określanej jako semi-peryferyjna.

W rozdziale 2 *Written academic discourse and its composition* (str. 33-54), dr Hryniuk definiuje (za Flowerdew, Bhatia, Duszak) pojęcie dyskursu i dyskursu naukowego, odnosząc się również do aspektu kształceniowego (EAP - English for Academic Purposes) w tym zakresie. Najistotniejszą częścią tego rozdziału wydaje mi się, jest ukazanie artykułu naukowego jako odrębnego gatunku tekstu poprzez zdefiniowanie i określenie kryteriów jego opisu. Autorka koncentruje się głównie na tekstach z zakresu szeroko pojętego językoznawstwa, odwołując się do badań w tym zakresie (n.p. Bennett, Hyland). Następnie opisuje pokrótce procesy i już szerzej, modele pisania akademickiego, jako zjawisko wielopłaszczyznowe obejmujące aspekty kognitywne, ale i społeczno-kognitywne, a szczególnie społeczno-kulturowe, uznając te ostatnie jako częste źródło wyzwań dla naukowców z innego kręgu językowo-kulturowego (n. p. dla Polaków). Ten fragment rozdziału zainteresował mnie najbardziej, również ponieważ odnosi się do badań porównawczych niezbyt szeroko znanych. Autorka w sposób spójny przedstawia główne obszary wyzwań wynikających z tychże kulturowych uwarunkowań i konwencji pisarstwa w jakich funkcjonują nierodzeni użytkownicy języka angielskiego chcący publikować w tym języku.

Rozdział 3 *Writing for publishing in international and local journals* (str. 55-66) to dla mnie jako redaktora naczelnego z w miarę dużym doświadczeniem redagowania czasopism z dziedziny językoznawstwa stosowanego i wielojęzyczności, szczególnie ciekawy tekst, stanowiący jedno z niewielu opracowań tego typu w Polsce. Znane mi dotychczas teksty powstawały w wydawnictwach głównie anglojęzycznych, rzadko uwzględniających specyfikę nierodzimego użytkownika języka i nieanglojęzycznych konwencji. P. Habilitantka pokusiła się tu o krytyczne przedstawienie sposobów ewaluacji czasopism w Polsce i poza jej granicami. Co jednak najbardziej godne jest uwypuklenia w tej części rozprawy, to komentarz na temat czasopism lokalnych, publikujących zarówno w języku ojczystym, jak i językach

obcych (głównie w języku angielskim), które według obecnie istniejących kryteriów oceny, nie zawsze są traktowane sprawiedliwie (obecna lista czasopism punktowanych z 2019 roku). Dodałabym tutaj również pomijanie nowopowstających czasopism i brak ich promocji w związku z istniejącym systemem przydzielania punktów, a tym samym w ich przypadku, częstym brakiem naboru tekstów na odpowiednim poziomie umożliwiającym ich dalszy rozwój i może też, poszerzyłabym dyskusję o szerszą analizę sytuacji czasopism publikowanych w Polsce w języku angielskim. Szkoda, że pisząc o wzroście publikacji naukowych w Polsce, Autorka nie komentuje roli, jaką na pewno odgrywa wprowadzenie systemu OA (Open Access), który zdecydowanie w znaczący sposób przyczynia się do popularyzacji polskich czasopism, a tym samym również myśli badawczej rozwijającej się w Polsce. Wiąże się to niewątpliwie ze wzrostem cytowań polskich prac we wspomnianych w rozdziale bazach cytowań n.p. WoS czy Google Scholar. Cieszy mnie komentarz dotyczący roli, jaką odgrywa redaktor naczelny i recenzent, opisani tutaj jako nie tylko eksperci, ale i mentorzy i negocjatorzy, bardziej niż bezwzględni krytycy. Z własnego doświadczenia redaktora naczelnego czasopism dla wydawnictwa Taylor & Francis/Routledge i wydawnictwa uniwersyteckiego wiem, że praca ta często wymaga interwencji w przypadkach niekonstruktywnej krytyki przedstawianej przez recenzentów, czy też przeciwnie, zbytnej ich pobłażliwości, a co najistotniejsze, forma informacji zwrotnej do autorów, wymaga dużej delikatności i konstruktywnego komentarza. Każdy autor, a szczególnie ci zaczynający karierę naukową, powinni być świadomi, że celem recenzji jest poprawa jakości zgłoszonego do publikacji tekstu, czy to pod względem merytorycznym czy formalnym. To zawsze jest podkreślane w warsztatach szkoleniowych poświęconych publikowaniu tekstów naukowych (Cenne materiały na ten temat publikuje wydawnictwo Taylor and Francis/Routledge online).

Rozdział 4 *Research on English as a foreign language academic writing by Polish scholars. The main problems explored* (str. 67-86) pokazuje iż p. Habilitantka, nie tylko orientuje się w teoretycznych modelach i paradygmatach badawczych i polityce publikacyjnej (co pokazała we wcześniejszych rozdziałach), ale także zna dobrze literaturę badawczą zajmującą się tworzeniem artykułów naukowych i ogólnie, rozwijaniem umiejętności posługiwania się akademickim tekstem naukowym na wyższych uczelniach. Przegląd literatury przedstawiony w rozdziale ukazuje zarówno badania naukowców polskich zgłębiających trudności napotymane przez polskich akademików w tworzeniu artykułów naukowych do publikacji, jak też badania poświęcone rozwijaniu umiejętności pisania akademickiego wśród studentów neofilologii. Autorka wskazuje na główne pola badawcze dotyczące tekstów akademickich

polskich i anglojęzycznych w paradygmacie porównawczym, charakteryzuje cechy typowe dla tekstów pisanych przez Polaków. Każde z pół badawczych jest zilustrowane odpowiednio wybranymi najnowszymi badaniami prowadzonymi na polskich uczelniach wyższych. Autorka zaznacza, że badania te nie są najliczniejsze, co jak twierdzi jest przede wszystkim odzwierciedleniem nieprzywiązywania do tej pory dużej wagi do rozwijania tej umiejętności na poszczególnych etapach kształcenia językowego. Pomimo tego, Autorce niewątpliwie udało się dotrzeć do wielu ciekawych prac badawczych polskich naukowców, tym samym promując interesujące prace takich badaczy jak prof. Warchał, czy młodszego pokolenia, dr Loranc-Paszyk oraz dr Marzec-Stawiarskiej (jak również samej p. Habilitantki). Bardzo słusznie zauważa Autorka, że analizy porównawcze tekstów przedstawiane w tych badaniach to istotny kierunek badawczy, podkreśla jednak również rolę badań jakościowych dotyczących analizy tekstów własnych przez samych autorów, połączonej z komentarzem dotyczącym procesu pisania wybranego tekstu. Co istotne, uwypukla rolę indywidualnego podejścia do doświadczenia tworzenia artykułu naukowego. To bardzo istotne nowum w tym obszarze badań i zostało najlepiej przedstawione w badaniu własnym Autorki. Oceniam rozdział 4 jako nie tylko jako dobrze skonstruowany, spójny w treści, ale również bardzo ciekawy i zawierający dużo cennych i mało znanych (!) odniesień do polskich badań.

Rozdział 5 *The study* (str. 87-134) to dokładny opis badania własnego dr Hryniuk oraz analiza jego wyników, które jest w istocie małym studium przypadku grupy 16 wybranych naukowców. Przedstawiony opis badania jest miejscami nieco trudny dla czytającego. Dotyczy to prezentacji narzędzia badawczego, jak i prezentacji badanych osób i ich profilu. Zapewne opis tabularyczny byłby bardziej przejrzysty dla czytelnika. Interesująca również byłaby informacja dotycząca miejsc publikacji analizowanych przez uczestników artykułów własnych, ale rozumiem iż decyzja o jej pominięciu mogła być spowodowana koniecznością zachowania anonimowości. Narzędzie badawcze, jakim posłużyła się dr Hryniuk to wywiad, którego zakres obejmował 15 pytań dotyczących ogólnego podejścia badanych do procesu tworzenia tekstu naukowego celem jego publikacji, jak również szczegółowej analizy wybranych aspektów dyskursu pisanego na podstawie wybranego tekstu własnego. Oceniając to narzędzie badawcze uważam, iż niektóre z pytań szczegółowych wywiadu ukierunkowują odpowiedzi (n.p. *Do you still consider publishing locally? Do you think that native speakers are somehow privileged in getting published in the most prestigious journals?*). Przedstawiona przez Autorkę analiza zebranych odpowiedzi jest szczegółowa, a liczne ilustracje, jakimi są cytaty z wywiadów, czynią ten tekst bardzo interesującym. Oczywiście

opinie wyrażane są opiniami indywidualnych osób i nie zawsze można się z nimi zgodzić. Czasami wyrażają one pewien stopień nieświadomości, n.p. w odniesieniu do polityki i procesu redakcji tekstu. W analizie dotyczącej charakterystyki tekstów pisanych i trudności napotykanym przez osoby badane, Autorka wykorzystuje wyniki swoich poprzednich badań ilościowych nad dyskursem pisany Polaków w porównaniu z rodzimymi użytkownikami języka angielskiego. Koncentruje się na tych aspektach, które ukazują największe różnice pomiędzy tekstami pisany przez Polaków i rodzimych użytkowników języka angielskiego w publikowanych tekstach naukowych. Jak wspomniałam wcześniej, zapewne należałoby potraktować to badanie raczej jako badanie pilotażowe, a jego wyniki jako wstęp do badania bardziej pogłębionego (zarówno w zakresie narzędzi badawczych, jak i wielkości grupy badanej). Niemniej jednak, jest to cenny początek. Autorka uzyskała bardzo ciekawe wyniki, jednak trudno byłoby generalizować na podstawie tak małej próby badawczej, dodatkowo nie w pełni homeogenicznej zważywszy na doświadczenie akademickie. Ale to przecież nie generalizacja wyników jest celem tego typu badania jakościowego. Pewne obserwacje poczynione w wyniku samo-refleksji na pewno mogą przyczynić się do wzrostu świadomości własnej autora artykułu naukowego, będącej wynikiem tej właśnie refleksji podczas wywiadu. Mogą również przyczynić się do przeniesienia tej świadomości do kontekstu nauczania pisania akademickiego. Rozdział 5 jest bardzo obszerny, jednak Autorka ułatwia czytelnikowi ogarnięcie jego najważniejszych treści, to jest wyników, prezentując je w formie tabularycznej. Jeden aspekt badania został pominięty przez Autorkę, a mógłby być dość interesujący, to jest rozróżnienie opinii wyrażanych przez bardziej doświadczonych i tych na początku kariery naukowej uczestników. Rozdział badawczy jest bardzo dobrze skonstruowany, jest spójny i napisany z dużą znajomością konwencji jakim podlega badawczy artykuł naukowy z językoznawstwa, choć końcowe podsumowanie w tabeli powinno być raczej rozbite na grupy tematyczne (zgodnie z opisem narzędzia), a rozdział powinien kończyć (krótki) komentarz podsumowujący całość.

W kończącym monografię rozdziale 6 *Conclusions and implications for instruction* (str. 135-140), Autorka raz jeszcze podsumowuje wyniki badania i konfrontuje je z poprzednio omówionymi tekstami zarówno teoretycznymi, jaki badawczymi. To bardzo dobrze i spójnie opracowane podsumowanie. Myśląc o przyszłości podobnych badań, dr Hryniuk proponuje poszerzenie tegoż badania na inne nauki humanistyczne. Wydaje mi się iż wcześniej przede wszystkim należałoby przeprowadzić badanie replikacyjne na większej próbie badawczej o porównywalnym profilu, a dopiero potem zastosować je w odmiennym kontekście

badawczym, by móc dokonywać jakichkolwiek porównań. Następnie, Autorka, która jest świadoma pewnych słabości projektu badawczego dotyczących przede wszystkim wielkości próby, jak również jej ograniczającej charakterystyki (dane dotyczą tylko języka angielskiego jako obcego na wysokim poziomie zaawansowania), omawia je pokrótce. Istotnym elementem podsumowania są implikacje dydaktyczne całości pracy, skłaniające Autorkę do stwierdzenia, że zmienia się sytuacja rozwijania sprawności pisania akademickiego – głównie w związku z systemem ocennym wprowadzonym przez reformę szkolnictwa wyższego w 2019 roku i że również w związku z tym, należałoby wprowadzić bardziej regularnie kursy pisania akademickiego dla celów publikacji, które skupiałyby się na szczególnie istotnych z punktu widzenia konwencji pisarstwa aspektach tekstu akademickiego, n.p. na stosowaniu efektywnych strategii retorycznych. Autorka postuluje prowadzenie warsztatów, podczas których studenci, a szczególnie osoby rozpoczynające karierę akademicką, mogliby aktywnie uczestniczyć w procesie pisania, poprawy i redakcji swoich tekstów pod okiem doświadczonych recenzentów i redaktorów pism naukowych. Zapewne ten bardzo dobry, ale może trochę trudny do zrealizowania w codzienności polskiej akademii pomysł, można by adaptować do warunków regularnego kursu pisania akademickiego na neofilologiach. Może więc dr Hryniuk pokusiłaby się o przygotowanie takiego kursu/takich warsztatów?

Dołączona do monografii bibliografia (str. 145 – 162), jest bardzo obszerna obejmuje bowiem prawie 300 tekstów źródłowych (289), co jest oczywiście odzwierciedleniem znajomości literatury tematu i umiejętności doboru tekstów najbardziej adekwantych do opracowanego projektu. Są to zarówno podstawowe oraz te mniej znane teksty z zakresu rozwijania umiejętności posługiwania się dyskursem pisany w języku obcym, jak i z dyskursu akademickiego, dobrze i szeroko zilustrowane pracami empirycznymi z tych zakresów. Nie zabrakło tu również istotnych prac naukowców polskich z różnych ośrodków akademickich, którzy specjalizują się w w/w tematyce. Dołączony do pracy załącznik opisuje narzędzie badawcze zastosowane w projekcie, czyli wywiad. Zarówno opracowany indeks nazwisk (str. 159-162) i indeks rzeczowy (str. 163-167) są w miarę wyczerpujące i stanowią istotne narzędzia nawigacji w tekście dla każdego czytającego niniejszą monografię.

Oceniając monografię dr Hryniuk, chciałabym najpierw omówić to, co mi się w niej najbardziej podobało. Po pierwsze, sam dobór tematu wskazuje na dr Hryniuk, jako na świadomego problemów i wyzwań świata badań naukowca, zwłaszcza tych pojawiających się i tak palących w polskim kontekście akademickim. Zagadnienia dotyczące publikowania

tekstów naukowych i wyników badań własnych to bardzo istotny i bardzo aktualny temat w dobie wprowadzanych w kontekście polskiej nauki zmian, których celem jest większe jej umiędzynarodowienie, a tym samym ukazanie osiągnięć polskiej nauki w szerszym kontekście badań naukowych. Autorka świadoma jest zagrożeń dla nauki polskiej, których w dużej mierze upatruje w słabszym jej finansowaniu niż na zachodzie Europy czy w Stanach, a tym samym w bardziej ograniczonym dostępie do badań międzynarodowych czy prowadzeniu badań wymagających większych nakładów przez polskich naukowców. To z kolei przekłada się na mniejsze możliwości publikowania w prestiżowych czasopismach naukowych.

Po drugie, po przeczytaniu monografii, chciałabym podkreślić, iż publikacja ta spełnia w zupełności cele pracy określone przez dr Hryniuk we wstępie i w Autoreferacie. W swojej części teoretycznej stanowi ona bowiem szeroki przegląd tematów dotyczących pisanego dyskursu akademickiego na podstawie języka angielskiego, będącego językiem dominującym w tej sferze. Opisuje również tekst akademicki jako rodzaj gatunku, omawiając również jego cechy z perspektywy kognitywnej, socjologicznej i kulturowej, ukazując szczegółowe wyniki badań i koncentrując się na specyfice tekstów pisanych przez polskich naukowców językoznawców, co ilustruje przeglądem najnowszych badań empirycznych w tym zakresie.

Za bardzo ważną uważam również dyskusję i komentarz p. Habilitantki na temat publikowania w czasopismach zagranicznych w rozdziale 4, który stanowić może istotne wskazówki dla polskich naukowców, których celem (i obligacją!) jest publikowanie w wysokopunktowanych czasopismach zagranicznych, ale i w tych t.zw. lokalnych. Co zasługuje na podkreślenie to to, iż dr Hryniuk nie pomniejsza roli czasopism lokalnych, a wprost przeciwnie, podkreśla ich rolę (oczywiście dotyczy to czasopism spełniających kryteria i standardy naukowości). Część empiryczna monografii to własny projekt badawczy będący studium przypadku 16 językoznawców i jakościowa analiza ich doświadczeń. Dokładny opis badania i jego analiza, mogą w przyszłości nakłonić innych badaczy do replikacji tego badania, tak by potwierdzić/zaprzeczyć/poszerzyć wyniki i wnioski przedstawione przez p.Habilitantkę. Końcowy rozdział przedstawia wnioski z analizy tekstów źródłowych i wyników przeprowadzonego badania oraz, co ważne prezentuje wskazówki dotyczące nauczania pisania akademickiego, ważnego, aczkolwiek nieco (a może nawet wyraźnie?) zaniedbanego do tej pory, aspektu kształcenia na neofilologicznych studiach wyższych. To bardzo istotny pragmatyczny element tej pracy, który skłonna jestem uznać za jedną z istotniejszych wartości tej publikacji. Jednocześnie z własnych obserwacji wiem iż

pisanie akademickie zaczyna być w obecnej chwili bardzo istotnym elementem w niektórych ośrodkach akademickich, n.p. w Instytucie Językoznawstwa Uniwersytetu Śląskiego (może również na skutek tego iż badacze tego obszaru pracują w tej jednostce naukowo-educacyjnej.)

Mam też kilka drobnych uwag i sugestii dotyczących ocenianej monografii. Przedstawione uwagi krytyczne, czy może raczej sugestie, nie mają zasadniczej wagi w mojej ogólnej pozytywnej ocenie tej publikacji. Choć podobała mi się struktura pracy i spójna prezentacja zarówno w części teoretycznej, jak i badawczej, szkoda jednak, że poza wprowadzonymi przez Autorkę wstępami do każdego rozdziału, nie pokusiła się ona o podsumowanie w rozdziałach od I do IV, ukazując najważniejsze aspekty omówione z (bardzo) dużym uszczegółowieniem w tekście głównym. Nie mam większych uwag krytycznych dotyczących zawartości merytorycznej w rozdziałach teoretycznych, choć chciałabym wskazać, iż Autorka może w większym stopniu powinna była odnieść się do zjawiska plagiatu w artykułach naukowych (Flowerdew 2007, Pecorari 2003, 2008, 2014, Amsberry 2009, Sousa-Silva 2014). Oceniając bardzo pozytywnie część teoretyczną monografii, w odniesieniu do samego projektu badawczego, pragnę zwrócić uwagę na pewne niedociągnięcia. Wspomniałam już wcześniej o pilotażowym charakterze przeprowadzonego badania i zastrzeżeniach dotyczących sformułowania pewnych pytań w wywiadzie. Poszerzyłabym również nieco informacje dotyczące publikacji do których odnosili się badani w swoich komentarzach na temat trudności i wyzwań, na jakie napotkali podczas ich pisania i publikacji. Uważam również, że zbyt duże ustrukturyzowanie wywiadu to formuła być może zbyt mało pozwalająca badanym na swobodną refleksję, charakterystyczną dla badań jakościowych. W analizie danych Autorka używa określeń typu większość badanych. Może wskazanym było by jednak podać dane ilościowe, pomimo iż próba badawcza była mała (Dörnyei 2007). Natomiast w analizie danych ilustracje w formie cytatów są miejscami bardzo liczne, a i czasami zbyt obszerne i powtarzające te same treści.

W odniesieniu do strony formalnej przedstawionej rozprawy, uważam iż stanowi ona starannie opracowany tekst spełniający wymogi dyskursu akademickiego i istniejących konwencji.

Język jakim operuje Habilitantka jest poprawny, a błędy językowe są bardzo nieliczne (n.p. w konstrukcji typu *As it has already been...* - str. 57, 60, 87, 95, etc czy też w użyciu innego rejestru - *to recap* - str. 107). Również w zakresie w zakresie struktury i naukowego rejestru

akademickiego nie mam zastrzeżeń do pracy, która jest najlepszym dowodem tego, iż p. Habilitanka jest ekspertem w dziedzinie pisania tekstów akademickich.

Oceniam monografię dr Katarzyny Hryniuk bardzo pozytywnie. Podsumowując, uważam również iż może ona stanowić ważny tekst źródłowy zarówno dla badaczy pisanego dyskursu akademickiego, przyszłych autorów tekstów naukowych, jak i co bardzo istotne, dla nauczycieli akademickich tego przedmiotu. Chciałabym również podkreślić, jak zasadna była publikacja tej monografii przez Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, stając się tym samym ogólnie dostępnym tekstem dla polskich naukowców.

Ocena aktywności naukowej

Dorobek publikacyjny Habilitantki w okresie po uzyskaniu stopnia doktora w 2007 roku, obejmuje jedną monografię naukową (przedstawioną tu jako osiągnięcie) oraz 18 publikacji, w tym osiem rozdziałów w monografiach, siedem artykułów w czasopismach oraz dwie recenzje prac naukowych i jedno sprawozdanie konferencyjne. Dr Hryniuk jest również recenzentką wydawniczą tekstów naukowych w kilku czasopismach. Liczba tekstów opublikowanych przez Habilitantkę nie jest bardzo znacząca i trudno jest ocenić, czy nastąpił wzrost dynamiki ich publikacji w porównaniu z okresem przed doktoratem, bowiem te informacje nie pojawiły się w dokumentacji Habilitantki. Jednocześnie należy podkreślić, iż widać znaczący przyrost publikacji w ostatnich latach, tuż przed postępowaniem habilitacyjnym. Publikacje dr Hryniuk ukazały się w liczących się w świecie nauki wydawnictwach zagranicznych, takich jak Peter Lang czy Springer oraz w renomowanych czasopismach naukowych, dla przykładu w *International Journal of Applied Linguistics* czy *Research in Language*. P. Habilitanka opublikowała również teksty w znaczących wydawnictwach krajowych, n.p. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego czy w czasopismach *Lingwistyka Stosowana. Przegląd*, czy też *Acta Philologica*. W zakresie cytowań i wskaźników aktywności naukowej, nie udało mi się odnaleźć informacji dotyczącej cytowań w google scholars, ale p. Habilitanka podaje w Autoreferacie iż uzyskała w tej bazie liczbę Hirscha 3. Jest również obecna na researchgate, a więc jej dokonania naukowe widoczne są w przestrzeni międzynarodowej, jak również w polskiej bazie PBN. Istotnym

elementem jej osiągnięć naukowych jest aktywność podczas i bezpośrednio po pobycie na prestiżowym stypendium Fullbrighta na Indiana University Purdue w latach 2012/2013.

Dr Hryniuk określa w swoim *Autoreferacie* zakres tematyki prac naukowych jako obejmujący cztery główne pola badawcze, to jest rozwój umiejętności czytania i znajomości leksyki w połączeniu z zastosowaniem okulografu, glottodydaktyka w zakresie języków specjalistycznych, badania porównawcze korpusowe tekstów akademickich polskich i angielskich naukowców oraz rozwijanie sprawności pisania w języku obcym. Rzeczywiście każdy z tych zakresów znajduje odzwierciedlenie w publikacjach Habilitantki, choć w różnych proporcjach. Lektura przekazanych mi tekstów ukazała obraz świadomego naukowca o ściśle ukierunkowanych zainteresowaniach badawczych.

W zakresie badania umiejętności czytania i znajomości leksyki obcojęzycznej i nowatorskiego zastosowania okulografu w tych badaniach, dr Hryniuk opublikowała cztery teksty naukowe, głównie opierające się o jej badania zawarte w rozprawie doktorskiej, jak rozumieć nieopublikowanej, tak więc w okresie początkowej działalności naukowej p. Habilitantki. Najbardziej zainteresował mnie tutaj tekst dotyczący metodologii badań z użyciem okulografu, która to metoda nie jest niestety tak powszechnie jeszcze stosowana w badaniach polskich naukowców zajmujących się badaniami nad językiem (choć w innych dyscyplinach naukowych tak!), a niektóre ośrodki akademickie już są wyposażone w ten sprzęt. Aurorka opisała pokótotce użycie okulografu w tekście *Okulograficzne wsparcie badań nad procesem czytania* (2011).

Drugi zakres badawczy reprezentowany w testach dr Hryniuk to glottodydaktyka w zakresie języków specjalistycznych, a więc kontynuacja zainteresowania językami specjalistycznymi. Obejmuje on trzy teksty badawcze poświęcone kolejno roli cech i potrzeb indywidualnych ucznia w nauczaniu języka specjalistycznego, analizie istniejących koncepcji nauczania języka specjalistycznego oraz ukazaniu, jak ważne jest zastosowanie badań kontrastywnych osadzonych w perspektywie interkulturowości, co stanowić może nowy element kształcenia w zakresie języka specjalistycznego. Materiał zawarty w tych artykułach to doskonały materiał krytyczny, jak również instruktaż dla glottodydaktyków języka specjalistycznego. Szczególnie interesujący wydał mi się tekst *Contrastive genre-specific studies and LSP instruction* (2012), raz jeszcze powracający do roli badań porównawczych dla glottodydaktyki, ale już z nowej perspektywy badawczej (retoryka interkulturowa).

Trzecie pole badawcze któremu poświęciła się p. Habilitantka to badania korpusowe porównujące akademickie konwencje pisarstwa w tekstach polskich i anglo-amerykańskich językoznawców. Stanowi ono najistotniejszy nurt w badaniach dr Hryniuk, który zaowocował pięcioma tekstami naukowymi opublikowanymi w wysokopunktowanych czasopismach z listy ministerialnej (przed 2019 rokiem) oraz co bardzo istotne, miał podstawowy wkład do monografii habilitacyjnej. To zainteresowanie, jak przyznaje Autorka, było w dużej mierze wynikiem bardzo owocnego pod względem naukowym pobytu młodego jeszcze naukowca na stypendium Fullbrighta w bardzo prestiżowej uczelni w Stanach Zjednoczonych. W tym okresie, skryształizowało się zainteresowanie p. Habilitantki tekstami naukowymi z zakresu językoznawstwa i badaniem różnic w stosowaniu konwencji przez polskich i anglo-amerykańskich badaczy na podstawie odpowiednio dobranego korpusu 40 tekstów naukowych, który wykorzystany był w poszczególnych badaniach. Niestety poza informacją ilościową (20 tekstów polskich naukowców, 20 anglo-amerykańskich), Autorka nie podaje bliżej miejsca publikacji artykułów, ani ich typu i zakresu tematycznego (n.p. nie wiemy też, czy były to teksty teoretyczne czy empiryczne). W swoich badaniach empirycznych, p. Habilitantka ukazuje różne aspekty dyskursu pisanego w języku angielskim, począwszy ogólnie od struktury tekstu aż po bardziej jego szczegółowe cechy, obejmujące na przykład wyrażenie obecności autora w tekście (*Expressing authorial self in research articles written by Polish and English native speaker writers*, 2018), stosowanie cytowań (*Use of citations in research articles written by Polish and English Native speaker writers*, 2016) czy też używanie t.z.w *hedges* w tekstach naukowych (*Expert-like use of hedges and boosters in research articles by Polish and English native speaker writers*, 2018). To niezwykle ciekawy materiał nie tylko dla badacza. Ma on również istotny wymiar pragmatyczny dla naukowców polskich chcących publikować w anglojęzycznych prestiżowych czasopismach. Autorka przedstawia i omawia różnice w pisanych dyskursach, a tym samym uwrażliwia przyszłych autorów przygotowujących artykuły do publikacji. Pozwala to zastanowić się nad przyczynami niepowodzeń, również w przypadku bardziej doświadczonych naukowców, których artykuły nie zawsze zyskały aprobatę redakcji czy recenzentów. Artykuły p. Habilitantki w większości opublikowane zostały w wydawnictwach zagranicznych (choć pod polską redakcją). Może zasadnym byłoby pokusić się o publikację tego interesującego materiału badawczego i również instruktażowego w wydawnictwach lokalnych/polskich? Bardzo rozsądną była decyzja publikacji monografii habilitacyjnej przez Wydawnictwach Uniwersytetu Warszawskiego (o czym wspomniałam wcześniej).

Ostatni obszar badawczy w kręgu zainteresowań dr Hryniuk to ogólnie pojęta glottodydaktyka pisania w języku obcym i procesy rozwijania tej sprawności przez uczących się języka obcego, którą również dr Hryniuk zainteresowała się podczas pobytu na stypendium Fullbrighta poprzez kontakt z naukowcami tam pracującymi, a efektem tego zainteresowania i współpracy są wspólne publikacje i wystąpienia konferencyjne. Główna współautorska publikacja z tego okresu *Worlds apart but in the same boat* (2015) to krótkie studium przypadku trzech kontekstów edukacyjnych nauczania języka angielskiego ze szczególnym naciskiem na prezentację dydaktyki i oceny pisania, w Polsce, w Chinach i w Meksyku, opisane głównie za pomocą analizy kwestionariuszy. Badanie to może wstanowić wstęp do głębszej analizy tych odrębnych systemów edukacyjnych.

W opisie publikacji naukowych p. Habilitantka wymienia też redagowanie tomów czasopisma *Lingwistyka Stosowana. Przegląd* jako własne osiągnięcie publikacyjne. Niewątpliwie sprawowanie funkcji sekretarza redakcji czy zastępcy redaktora naczelnego stanowi o pozycji naukowej zajmowanej przez p. Habilitantkę, nie jest to jednak osiągnięcie publikacyjne. Może jednak należało je umieścić nie w liście publikacji własnych (załącznik nr 4), ale w działalności dodatkowej. Oczywiście nie umniejsza to roli pracy redakcyjnej dr Hryniuk.

Podsumowując tę część recenzji, stwierdzam, iż chociaż lista publikacji p. Habilitantki nie jest bardzo obszerna, a teksty nie są bardzo długie, przedstawia ona jednak spójny dorobek naukowca, konsekwentnie rozwijającego i pogłębiającego interesujący ją temat badawczy. Każda z publikacji ukazuje inny aspekt badanego problemu i tym samym przyczynia się do naszej wiedzy na jego temat. Ponieważ Autorka obraca się w kręgu tego samego tematu, czytelnik znajdzie wiele powtórzeń w przedstawionych tekstach, co dotyczy głównie podbudowy teoretycznej i po części przeglądu przedstawianych badań innych naukowców. Niemniej jednak za każdym razem uzupełnione to jest przez oryginalne, samodzielnie opracowane i przeprowadzone badanie Autorki. Chciałabym też podkreślić bardzo istotny aspekt dorobku badawczego i publikacyjnego dr Hryniuk, mianowicie ważność jej badań, metod badawczych stosowanych i wniosków dla praktyki glottodydaktycznej na poziomie uniwersyteckich neofilologii, jak również dla nas wszystkich starających się publikować jak najlepsze teksty w jak najlepszych czasopismach.

Należałoby też podkreślić, iż nie bez znaczenia jest fakt, iż dr Hryniuk jest przykładem naukowca, który z sukcesem potrafi wykorzystać istniejące obecnie możliwości do uzyskania

stypendiów i grantów. Pierwszy grant umożliwił p. Habilitantce wyjazd do Uniwersytetu Oxford w latach 2009 i na kwerendę biblioteczną w roku 2012. Jak wspomniałam już wcześniej, następnie dr Hryniuk wyjechała jako *International Scholar* na Purdue University, Indianapolis, jako stypendystka Fundacji Fullbrighta. Ten ostatni wyjazd okazał się mieć duże znaczenie dla rozwoju naukowego p. Habilitantki, poszerzenie Jej zainteresowań badawczych i nawiązanie istotnych kontaktów naukowych, które w przyszłości zaowocowały jak wspomniałam wcześniej, wspólnymi wystąpieniami konferencyjnymi i publikacjami. Natomiast w roku 2017, uzyskanie grantu COST Action, umożliwiło p. Habilitantce udział w szkoleniu dot. metodologii badań jakościowych na Uniwersytecie Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, które również przyczyniło się do powstania monografii habilitacyjnej.

Istotnym elementem oceny dorobku naukowca jest zawsze sposób popularyzacji jego badań i ich wyników, a więc udział w konferencjach, sympozjach i innych wydarzeniach o charakterze naukowym oraz współpraca akademicka w kraju i za granicą. P. Habilitantka prezentuje dość dużą aktywność promującą swoje zainteresowania i wyniki badań poprzez udział w konferencjach zarówno językoznawczych, jak i glottodydaktycznych (językoznawstwo stosowane). Oceniając w tym zakresie aktywność dr Hryniuk, należy stwierdzić, że uczestniczyła ona w sporej, choć nie bardzo znaczącej liczbie konferencji w okresie po doktoracie, ale były to zarówno konferencje krajowe, jak i międzynarodowe (w tym 7 za granicą) o dużym prestiżu. Dr Hryniuk wygłosiła łącznie 16 referatów naukowych. Za każdym razem prezentowała swoje oryginalne wyniki badań. Dr Hryniuk jest również członkiem kilku organizacji i stowarzyszeń naukowych w Polsce i za granicą, a ich dobór jest przemyślany i dotyczy głównych pól zainteresowań badawczych p. Habilitantki. Są to *Polskie Towarzystwo Neofilologiczne* w Polsce, a za granicą prestiżowa *American Association for Applied Linguistics* oraz *European Association for the Teaching of Academic Writing* czy *European Writing Centres Associations*. Szkoda, iż dr Hryniuk nie zasiła do tej pory szeregów głównego stowarzyszenia anglistów, jakim jest *Polish Association for the Study of English (PASE)*.

Podsumowując swoją ocenę dorobku naukowego dr Hryniuk, stwierdzam iż w swoim rozwoju naukowym kroczy on konsekwentnie wytyczoną ścieżką badań nad dyskursem akademickim i rozwijaniem umiejętności posługiwania się nim w pisarstwie akademickim. Jest aktywna w zakresie zdobywania grantów naukowych i w uczestniczeniu w wydarzeniach naukowych w Polsce i za granicą. Szkoda tylko trochę, że poza informacją o uczestnictwie w

grancie NCBiR i poszerzeniu obecnego badania o kolejne grupy badawcze (Autoreferat), p. Habilitantka nie pokusiła się o szersze przedstawienie swoich dalszych planów badawczych i publikacyjnych.

Ocena działalności dydaktyczno-organizacyjnej i popularyzatorskiej

W zakresie działalności dydaktycznej, Habilitantka prowadzi zajęcia / wykłady i ćwiczenia/ zgodne z jej zainteresowaniami badawczymi. Jest odpowiedzialna za seminaria przedmiotowe. Do tej pory była promotorem prac dyplomowych na poziomie licencjackim (50) i magisterskim (16). Uczestniczy aktywnie w działalności dydaktycznej Instytutu wypełniając funkcje koordynatora i egzaminatora, a dwukrotnie uczestniczyła również w pracach komisji rekrutacyjnej. Swoje doświadczenia badawcze przekłada na praktykę dydaktyczną poprzez prowadzenie zajęć na podstawie autorskich programów, n.p w zakresie nauczania języka angielskiego dla celów akademickich i specjalistycznych (zawodowych). Zapewne po uzyskaniu kolejnego stopnia naukowego, działalność promotorska Habilitantki ulegnie nasileniu i będzie ona również opiekunem naukowym na poziomie studiów doktoranckich. Jej wiedza i doświadczenie naukowe z zakresu dyskursu akademickiego i języków specjalistycznych, nie jest wbrew pozorom, tak częsta wśród pracowników naukowych.

Pod względem działalności organizacyjnej, należy niewątpliwie wspomnieć iż dr Hryniuk sprawowała funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Kulturologii i Lingwistyki Antropocentrycznej oraz była sekretarzem Rady Wydziału. Obecnie bardzo istotna jest jej rola, jako rozwijającego współpracę z Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej oraz promowanie Instytutu. Dr Hryniuk doskonale wypełnia tę funkcję również poprzez uczestnictwo w Dniach Otwartych Instytutu i prowadzenie zajęć dla kandydatów na studia anglistyczne. Jako absolwent stypendium Fulbrighta, uczestniczyła również w pracach ocennych Polsko Amerykańskiej Komisji Fulbrighta.

Nie bez znaczenia jest bardzo aktywne zaangażowanie dr Hryniuk w działalność Polskiego Towarzystwa Lingwistyki Stosowanej poprzez sprawowanie funkcji sekretarza przez jedną kadencję oraz współorganizację czterech konferencji PTLs.

Oceniając działalność dydaktyczno-organizacyjną i popularyzatorską chciałabym stwierdzić, iż spełnia ona podstawowe warunki stawiane tej sferze aktywności pracownika naukowego uczelni wyrażone poprzez pracę promotorską, zaangażowanie w promocję macierzystej jednostki naukowej/institutu w jej obrębie, ale również w szerszym kontekście naukowym i dydaktycznym.

Biorąc pod uwagę pozytywną ocenę głównego osiągnięcia naukowego i jakość dorobku w zakresie publikacji w okresie po doktoracie oraz działalność dydaktyczno-organizacyjną i popularyzatorską p. Habilitantki, uważam, że dr Katarzyna Hryniuk spełnia warunki dopuszczenia Jej do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Prof. dr hab. Danuta Gabryś-Barker

Sosnowiec, 24.02. 2020 r.

**ZA ZGODNOŚĆ
Z ORYGINAŁEM**

STARSZY SPECJALISTA
Dziekanat Wydziału Neofilologii

mgr Urszula Subbotko-Mocur